

57481

104
ulară
IA

No. 4

Nº 15

CÂNTAREA
ROMÂNIEI

15
BANI

EDITURA INSTITUT GRAFIC
MINERVA
BUCUREȘTI

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARA
BUCUREȘTI

Cota 57481

Inventar 149992

- » 6 Revoluția lui Tudor Vladimirescu
- » 7 Pierderea Basarabiei
- » 8 Unirea Princip. și Domnia lui Guza
- » 9 Mihail Kogălniceanu
- » 10 Vasile Alecsandri
- » 11 Ștefan-cel-Mare
- » 12-13 Mihaiu Viteazul (de N. Iorga)
- » 14 Revoluția lui Horia
- » 15 Trei Scrisori
- » 16 Cum săne creștem copii
- » 17 Păstrarea sănătății
- » 18 Ce să cetim
- » 19 Zece Maiu
- » 20-22 Rășboiul Romîn. pentru Neatîrnare

BIBLIOTECA POPULARĂ
MINERVA»

Jan 1909

No. 4

Societatea Casei Sc.
57481

CÂNTAREA

ROMÂNIEI

de Alecu Russo

149992
Doc.
EDIȚIA II-a

BUCUREȘTI

—
Editura Institut. de Arte grafice și Editură „MINERVA”

SOCIETATE ANONIMĂ

6, Strada Regală, 6

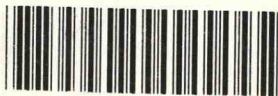
1902

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
Cota 57481
Inventar 149992

DE 167/02

TOATE DREPTURILE RESEVATE

B.C.U. Bucuresti

C149992

RR-3

PREFAȚĂ

Una din cele mai splendide opere pe cari le-a produs spiritul românesc este fără îndoială *Cântarea României*; în ea istoria noastră națională este redată în câte-va tablouri minunat zugrăvite, începând de la aducerea coloniștilor în Dacia până la 1830. Ca formă, *Cântarea României* coprinde cea mai poetică prosă din literatura română, o prosă pe care n'ar putea-o întrece nici cele mai reușite versuri ale poeților noștri: și ca formă și ca fond prin urmare, *Cântarea României* e fără pereche în literatura noastră.

Cu toate acestea, ea este foarte puțin cunoscută, ba încă adevăratul text nu este de loc cunoscut. Ea a fost compusă în limba franceză de Alexandru Russo și tradusă în românește în două rînduri: odată de ma-

rele istoric Bălcescu și altă dată chiar de autorul ei, Alexandru Russo. Textul cunoscut până acum este a lui Bălcescu, dar el este incomplet, ceea-ce ne obligă să-1 părăsim și să adoptăm pe cel adevărat al lui Russo. Dar numai faptul că admirabila noastră poemă a fost publicată incomplet constituie un rău pentru noi. Un rău și mai mare este că ea nu s'a publicat în ediție populară nici o dată. Librăria Samitca din Iași a scos-o în «Biblioteca Națională» care apărea pe la 1891, dar fiind prea scumpă, ea nu s'a putut răspândi; și pe când atâtea opere de prost gust, rău scrise, vătămătoare atât ideilor cât și plăcerii de a citi, circulă pretutindeni în lumea cititorilor, *Cântarea României* stă închisă într'o Revistă veche, din care abia găsim câte un exemplar pe la Academie, pe la Biblioteca Centrală și pe la Fondațiune.

Biblioteca *Minerva* înțelegând cât de mare este răul produs de o asemenea lipsă, a pus-o între primele ei

subiecte și de sigur nimic nu putea fi mai folositor României de cât această admirabilă poemă, în care citești, ca și în sufletul poporului, nenorocirile îndurate de-a lungul veacurilor.

Vom spune câte-va cuvinte despre autorul Cântărei României și apoi vom vorbi de însăși această operă.

S'a născut Alexandru Russo¹⁾ în Basarabia pe la 1810, când acest iubit pământ nu fusese încă deslipit de al Moldovei. Studiile superioare și le-a făcut în Elveția; de aci s'a întors în 1839 în Moldova și a ocupat postul de judecător în orașul Piatra până în anul 1848, când făcându-se revoluție în Moldova și nereușind, el fu silit să fugă la Buda-Pesta. Din acest oraș a făcut o călătorie prin Transilvania unde Români erau revoltați contra Uugurilor; văzând pretutindeni țepi înălțate de Unguri ca să tragă

¹⁾ Toate datele și explicațiile sunt luate din lucrarea mea *Alexandru Russo* (o pagină ignorată din lit. rom.) Buc. 1900.

în ele pe Români, Russo a exclamat:
«O! Vlad Țepeș, pentru-ce nu ești aici
ca să împodobești cum trebuie toate
aceste țepi înfipte în pământ român
de inimizii Românilor». Pe când făcea
această călătorie purta în buzunar
niște exemplare din poezia lui Ale-
xandri «Deșteptarea României», poezie
în care se spunea:

Numai tu, popor române, să zaci veci-
[nic în orbire?

Numai tu să fii nevrednic de acest
[timp reformător?

Numai tu să nu ieși parte la obșteasca
[înfrățire

La obșteasca fericire

La obștescul viitor?

Ungurii, cari tremură numai când
ved tricolorul român, s'aau speriat
grozav la vederea acestor versuri și
l-au băgat pe Russo în pușcărie. De
acolo el a trimis o scrisoare consi-
liului de răsboi, unde între altele
zicea: «Domnilor! Am aflat că vă veți

ocupa chiar astăzi de modul cel mai grabnic, cu care socotiți să mă trimetiți într'o lume mai bună. Câți-va membri cu inimă din consiliul d-voastră înclină pentru spânzurătoare; alții, mai artiști în gusturile lor, înclină pentru țeapă. Înțeleg că spectacolul unui Român spânzurat sau chiar pus în țeapă este dulce și plăcut în ochii unui Maghiar, dar eu protest cu atât mai mult în numele dreptului ginților și mai ales în numele lui Kossuth, contra orî-cărui fel de execuție aplicată persoanei mele». În urma acestei scrisori, consiliul de război ceru amănunte de la Pesta și Russo fu liberat. Scăpând din mâna Ungurilor se duse în Muntenia unde văzu ultimele momente ale revoluției din 1848 în acest principat și după cât-va timp plecă la Paris. Acolo stete doi ani și se întoarse în Moldova la anul 1850, când se făcu avocat, ca să vadă de aproape «trista comedie a nedreptății». Cu nouă ani în urmă el, moare la Iași, puține zile înainte

de a se face Unirea Principatelor (1859 Ianuarie 24).

Iubia foarte mult munții, poveștile și mai ales cântecele populare și călătoriile prin locurile frumoase ale Carpaților. Cât timp a stat la Piatra, el a vizitat toate pozițiunile munților de acolo s'a suit pe Ceahlău și a scris toate legendele pe cari le auzia spunându-se de țărani. El a îndemnat pe Alexandri să adune poezii populare și să le publice, ceea-ce acesta a și făcut într'o colecțiune frumoasă, care s'a tradus și în alte limbi, pentru a se vedea pretutindenă valoarea literaturii noastre populare.

Din operele lui Russo s'aă publicat numai o parte în revistele *România Literară* și *Revista Română*; o altă parte se păstrează în manuscript la biblioteca Academiei. Cele mai însemnate din operele lui sunt *Cugetările*, *Amintirile* și deasupra tuturor, *Cântarea României*.

Aceasta din urmă a fost compusă la 1830 în Elveția, pe când se pregătea o

mare revoluție în Franța, dar n'a fost publicată de cât la 1855.

Russo văzând că întreaga Europă va fi coprinsă de o revoluție generală — cum s'a și întâmplat la acea dată (1830) — s'a gândit că poate și patria lui, de care era departe, se va scula contra asupritorilor. Acestei patrii scumpe adresează el acele câte-va rînduri cunoscute sub numele de *Cântarea României*. Îi aduce aminte cât de mare era în trecut, cât de glorioși erau domniile ei și cât de voinici și fără frică feciorii, iar acum stă sub jugul greu al Rușilor și Turcilor. Și descrie munții, văile, râurile, îi arată cât de frumoasă este poesia ei, cât de bogate sunt grânele, că și acum este tot atât de bogată și de frumoasă ca altă dată, și că în definitiv nimic n'o împedică să se ridice și să scape odată de cei cari o împilă.

Toată lucrarea coprinde 65 capitole sau le-am putea numi mai bine strofe, de și nu sunt în versuri, dar sunt mai frumoase de cât versurile.

Până la strofa 13, Russo ne descrie frumusețile și bogățiile pământului României, și întreabă țeara pentru-ce plânge, când are atâtea avuții. Strofa 13 descrie războiul Dacilor cu Romanii: «învinși și învingători cad în genunchi, și la lumina flacărei își dau dreapta și se iaă în brațe.... fiii cu inimă bună.... țeară binecuvîntată. Tu fuseși altarul rudirei crivățului cu pustia, a bărbăției cu mintea, a slobozeniei cu puterea. Din această rudire frămîntată cu sânge și sfințită prin foc «se naște un popor nou». Poporul nou născut erau Daco-Romanii. Strofele 14—22 descriu liniștea și libertatea care a domnit după cucerirea Daciei; dar de la un timp «vîntul de la miază noapte bate cu furie... cerul să întunecă... pământul se cutremură...» Vin barbarii; năvălirea acestora e povestită în strofa 22 și următoarele. În strofa 32—38 descrie o altă furtună: năvălirea Turcilor și învingerea lor. Până la 49 descrie starea principatelor după timpul

lor de glorie până la 1830. Strofele 49 și 50 vorbesc despre *doină* «versul de moarte al poporului», într'un fel cum nici odată nu s'a vorbit mai înduioșetor. Sfârșitul îndeamnă țeara să se ridice: «Deșteaptă-te, pămînt român» găsim în strofa 55, «ridică-ți capul strivit și caută de vezi» se zice în strofa 57, iar strofa care încheie opera proclamă revoluția: «Cinge-ți coapsa, țeară română... duhul Domnului trece pe pămînt». Duhul era revoluția și principatele trebuiau să ia parte la ea.

Cum vedem în *Cântarea României* e concentrat tot ce aș mai frumos României: istoria și poesia, luptele prin cari aș făcut față tuturor primejdiilor și doina care dă literaturii populare române, un loc însemnat în literatura populară a omenirei; de aceia prima datorie a celui doritor de a cunoaște literatura română — și tot Românul e doritor — este să citească această poemă admirabilă și ca fond și ca formă. Până acum ade-

văratul text al ei nu era cunoscut, iar cel cunoscut — al lui Bălcescu — costa scump ca să-l citească oricine. Acum ambele neajunsuri se înlătură: cu un preț foarte mic se oferă cititorilor adevăratul text al *Cântărei României*, text care este acela ce urmează.

CÂNTAREA ROMÂNIEI

Dacă dușmanul vostru va cere legăminte rușionase de la voi, atuncia mai bine muriți prin sabia lui, de cât să fiți privitori împilărei și ticăloșiei țarei voastre. Domnul părinților voștri însă se va îndura de lacrămile slugilor sale, și va ridica dintre voi pe cine-va, carele va așeza iarăși pe urmașii voștri în volnicia și puterea de mai înainte.

(Cronică Moldovenească).

1

Domnul Dumnezeuul părinților noștri înduratu-s'aū de lacrămile tale, norod nemângăiat, înduratu-s'aū de durerea plângerilor tale, țeara mea?... Nu ești îndestul de smerită, îndestul de chinuită, îndestul de sfășiată? Văduvă de feciorii cei viteji, plângi fără încetare pe mormintele lor, precum

plâng și jelesc femeile displetite pe sicriul mut al soților.

2

Neamurile auziră țipătul chinuiei tale; pământul se mișcă. Dumnezeu numai să nu-'l fi auzit?... Răsbunătorul prevestit nu s'a născut oare?

3

Care e mai mândră de cât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobește în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

4

Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile și dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede și senin cerul tău. Munții se înalță trufași în văzduh; râurile ca brăie pestrițe ocolesc câmpurile; nopțile tale încântă

auzul, ziua farmecă văzul... pentru-ce
zîmbetul tău e așa de amar, mândra
mea țeară?...

5

Pe câmpiile Tenebiei răsărit-au
florile? Nu au răsărit florile, sunt
turmele multe și frumoase ce pasc
văile tale: soarele înrodește brazda:
mâna Domnului te-au bucurat cu bu-
nuri felurite, cu pomete și cu flori,
cu avuție și cu frumusețe... Pentru-ce
gem și țipi, țară bogată?...

6

Dunărea bătrână, biruită de părinții
tăi, îți sărută poala și îți aduce avuții
din ținuturile de unde soarele apune:
vulturul din văzduh caută la tine ca
la pământul său de naștere; râurile
cele frumoase și spumegoase, pîraiele
cele răpede și sălbatice cântă neîn-
cetat lauda ta... O, țeară jalnică, ca
nici una, pentru-ce fața ta e îmbro-
bodită?

7

Nu ești frumoasă, nu ești înavuțită?...
N'ai feciori mulți cari te iubesc? N'ai
cartea de vitejie a trecutului, și vii-
torul înaintea ta?... pentru-ce curg
lacrămile tale?...

8

Pentru-ce tresari? trupul ți se to-
pește de slăbiciune, și inima ți-se
frământă cu iuțeală. Cetit-ai oare în
cartea ursitei?... Aerul mișcă turburat...
vântul dogorește.... Ingerul pieirei
arătat-ți-s'au? nopțile tale sunt reci,
visurile turburate ca valurile mării
bătută de furtună... ce-'ți prevestesc?

9

Priveștela miază-zi, la miază noapte,
popoarele își ridică capul... gândirea
se ivește luminoasă pe deasupra în-
tunericului... Gândirea, duhul dum-
nezeesc, ce zidește, și credința ce dă

viață... lumea veche se prăvălește,
și de a ei dărămături slobozenia se
înalță!... Deșteaptă-te!

10

Mucenicii sângelui tău n'aū zis
oare: și domnul va scula pe unul
dintre voi care va așeza pe urmașii
voștri iarăși în volnicia și puterea
lor?... Uitat-ai sângele ce curge prin
vinele feciorilor tăi?... Mult erai mân-
dră odinioară când strigai «ura» în
bătăi!... pieptul tău era tare ca de
oțel, paloșul se tocea pe dînsul...
soarele se întuneca de norii de pul-
bere ce ridicau răsboinicii tăi.

11

Poporul tău era îndrăsneț ca vul-
turul, răsboinic și trufaș ca taurul
neînjunghiat.... Rămasu-ți-aū oare nu-
mai umbra puterii și aducerea aminte
a vietejieii tale?

Cum a slăbit pieptul tău de oțel...
mâna ta cea tare cade de oboseală...
și moleșirea aū intrat în locașul voi-
nicilor!

În vremea veche... de mult, de
mult... Ceriul era limpede... soarele
strălucea ca un fecior tînăr... câmpii
frumoase împrejurate de munți verzi
se întindeaū mai mult de cāt putea
prinde ochiul... păduri tinere umbreaū
dealurile... turmele s'auziaū mugind
de departe... și armăsarii nechezaū
jucându-se prin pajiște... pe o pajiște
verde, slobozenia, copilă bălăioară
cu cosițe lungi și aurite se juca cu
un arc destins. Ferice de oamenii
din câmpie, ferice de cei de la
munte!... Era vremea cînd tot omul
trăia fără stăpîn și umbla mîndru
fără să-și plece capul la alt om; cînd
umbra văilor, pămîntul și aerul ce-
rului erau deschiși tuturor; iar viața

se trecea lină ca un vis; și când ajungea pe om nevoile bătrîneților și moartea, el se ducea zicând: «mi-am trăit zilele». și era sigur că viața lui se va prelungi în copii și moștenirea lui...

Dar iată aerul se turbură... Cerul cel limpede se îmbrobodește cu nori întunecoși... un nor de praf învăluie câmpia și ascunde munții... se aud vaete... dobitoacele se învîrtesc în nopțile vijelioase când lupii urlă în păduri... caii nechează jalnic... mulțime de glasuri se aud strigând... vădesc când primejdie când nădejde, izbândă, când perdere, turbare, des-nădăjduire, vîntul suflă și norocul se împrăștie puțin... Doamne, fă-ți milă!.. se vede amestecul unei bătălii!.. Cei ce aū năvălit sunt îmbrăcați în fer... săgeata alunecă pe pavăză, și paloșul cu două ascuțite taie în carne vie... dar pepturile goale stau împotrivă... se luptă cu furie... se plec săbiei.. inimile slăbesc... fug... țara slobodă a perit!... stați... izbânda-i în

mâna Domnului... arcul se întinde din nou... luptătorii se amestecă și se isbesc... pepturile goale cu pavezile... capetele descoperite de coifuri..... Departe pe câmpie se văd arcuri zdrobite, fâșii de steaguri, apoi un cosciug mare, mare se ridică, și o pară grozavă înflorează cerul... focul jertfei se înalță în văzduh... învinșii și învingătorii cad în genunchi, și la lumina flacărei își dau dreapta și se iaă în brațe... fii cu inima bună... țară bine-cuvîntată! Tu fuseși altarul rudirei crivățului cu pustia, a bărbăției cu mintea a slobođeniei cu puterea. Din această rudire frământată cu sânge și sfințită prin foc, se naște un popor nou.

Ast-fel povestesc bătrânii.

14

Orașele se întemeiază și se înfrumușetează din nou... oamenii cresc în îndestulare și se înmulțesc ca nisipul mării... pământul se acoperă cu holde

aurite... voinicia domnește ca mai
'nainte, dar nu acea voinicie pruncă,
floare plăpândă a pustietății, ci slo-
bozenia cea bărbată și luminoasă sau
puternică și cu rădăcină țeapănă și
adâncă, înfiptă în pământ... sabia acum
nefolositoare a răsboinicului stă în
coliba sa spânzurată... femeile zîmbesc
dulce la pruncii lor... chipul zbârcit
al bătrânilor se întinde de bucurie...
pacea aduce legea care chizășuiește,
iar nu asuprește... legea, rod al slo-
bozeniei... legea care apără pe cel
slobod de nedreptate și nu apasă
pe sărmanul în folosul bogatului... și
multă vreme erau numai oameni fe-
riciți, de și se află bogați și mai
săraci... căci nelegiuirea nu era cu-
noscută, și cei bogați și cei mai tari
nu făceau ei singuri legea după cum
le vinea lor mai bine, și nu puteau
călca dreptul altuia, și junii ziceau,
închinându-se către bătrâni, cinste
fie părinților noștri cari s'au luptat
vitejește și ni-au lăsat de moștenire
moșie și slobozie!

15

Cel ce nu cunoaște nevoia legii, nu cunoaște ce e slobozenia, căci nu poate fi slobozenie fără lege... și acel ce nu se ține de duhul legii se lea-padă de slobozenie.

16

Pămînt chinuit te-a iubit legea...
când te va erta Domnul?

17

Slobozenia e îndoită... cea din lăuntru și cea din afară... ele sunt surori una fără alta nu pot trăi... slobozenia din afară este neatîrnarea moșiei, în care nascem și care ne hrănește, moșia de la care tragem numele nostru și dreptul de om, de sub biruirea orî cărei alte țări și împărății. Pentru sângele ce ne dă, suntem datori cu sângele nostru. Pentru aceasta aū fost bătăliile neamului nostru și a neamu-

rilor, bătăliile cele vestite scrise cu
movile și mănăstiri pe șesuri și pe
dealuri. Slobozenia din lăuntru este
legea, icoana dreptății dumnezești,
legea așezată prin înoirea tuturor,
și la care toți de o potrivă se supun.
Acolo unde nu e lege, nu e nici slo-
bozenie, și acolo unde legea e numai
pentru unii și cei-l'alți sunt scutiți
de sub ascultarea ei, slobozenia a
pierit... și fericirea e stinsă... căci
atuncea asupra, nevoile, necasurile
și sărăcia isvorăsc în lume, atuncea
lumea se împarte în săraci și bogați, în
stăpâni și robii, flămânzi și îmbuibați...
atuncea lumea stă în cumpănă de
peire... căci dreptatea dumnezeiască
e vecinică; ea urește și blestemă pe
omul și pe neamul ce alunecă în calea
nedreptății... străbunii noștri au fost
blestemați de Domnul pentru strâm-
bătățile lor, și blestemul a trecut
din neam în neam până în zilele
noastre... Priveghiați asupra-vă ca la
candela ce arde, ca nu copiii voștri
și copiii copiilor voștri să zică de voi:

blestem asupra părinților noștri, cari
aū făcut strâmbătate ! isvorește din
siluire, din pismă, din jefuire și din
neștiință... legea dreptății e frăția, și
ce frăție poate fi între uliū și prada
lui, între răpitul și răpitor, între drep-
tul și nedreptul?... până când mai
puteți voi, ce ați călcaf dreptatea, gră-
biți a intra în calea Domnului, căci
va sosi ziua izbândeii, ziua când vrabia
se va lupta cu uliul și-l va birui... și
într'adevăr zic vouă, acea ți s'a a-
propiat.

18

Tot lucru lasă sămînța sa prin care
din nou se naște : din tulpina bă-
trână și putredă a fagului încolțește
vlăstare tinere și vioae ; așa și din
robie se naște slobozenia, din neorân-
duială iese rînduială... ¹⁾ jugul aduce

¹⁾ Cuvintele *iese rînduiala* lipsesc în textul lui
Russo ; dar de oare-ce fără ieie frasa n'are sens
trebuie să admitem că nu s'aū pus din neobser-
varea culegătorului. Așa fiind am cređut necesar
să le împrumut din textul lui Bălcescu.

mântuirea precum furtuna liniștea...
Rădică capul, țară bântuită de vije-
liile lumii, țară legată de jugul du-
rerii!...

19

Furtuna mântuirii strașnică are să
fie... aveți grijă de ziua aceea și gră-
biți-vă a vă îndrepta din vreme. Târ-
ziu va fi atunci a plânge și a se căi ;
căci suferința îndelungată împetrește
inima omului și ucide mila și o
smulge dintr'ênsa.... Cei mari și pu-
ternici aū toate zilele spre a se
îngrășa din asupririle creștinilor...
Norodul are un ceas numai, un ceas
în care își isbândește, și cu acest
ceas răscumpără veacuri de chinuri...
Deșteptați-vă... că vine groaza... n'ați
auzit prin somn țipetele și vaetele
megieșilor ?... ¹⁾ blestemele văduvelor
sărace, sudoarea oamenilor aruncată
ca pleava, hrana sërmanilor mistuită,
moștenirea copiilor răpită, adunate

¹⁾ Vecinilor.

la un loc cresce furtuna omenească și iuțesc răsplata cumplită a dreptății Domnului. Cei ce prin siluire fac nelegiuri, prin siluire pier... și sabia Domnului e mâna norodului... și sabia atunci mănâncă carne, și nu cruță pe nimene de la sugător până la cel desăvârșit bătrîn. Și sângele curge ca un un isvor, căci sângele îmbată mintea ca spiritul și ca vinul... și în acea zi se vor auzi mai multe vaete de cum s'aũ auzit de când lumea... și sângele vërsat va cădea peste capul celor ce fac strîmbătate și își spală mâinile, peste capul celor ce zic acum... nu este dreptate dumnezeiască... cari precupețesc dreptul văduvei și vînd cugetul lor și sângele fraților lor.

20

Lumea întreagă are tot o poveste... strîmbătatea care se lăcomește la bunul altuia, și sërmanul care sfarmă funia ce-l strînge. Grea e strîmbătatea... și răsplata ei cumplită este !..

Și era viața dulce și pacinică... sub aripele slobodeniei legea în florea... toți fiii țării trăiau în bine, căci unirea și dragostea domnea cu ei... bogatul ajuta pe sărman; sărmanul nu pizmuia pe bogat... fie-care om avea dreptul său și era moștean în țara sa... legea era dreaptă și tare; ea nimicia înlăuntru pe cei cu inima vicleană, și era un zid de apărare de către dușmanul din afară... fruntea ta, o țară mult dragă, nu se pleca atunci rușinoasă înaintea streinilor. și când grăiași, glasul tău se auzea de departe... numele streinilor nu te îngrozia, și de și diceau ei între ei: hai să punem în fiare pe ficiorii vulturilor și să domnim asupra lor... căci noi suntem tari și mai mulți la număr... și turmele lor vor fi ale noastre... vom necinști femeile și fetele lor... și vom batjocori perii cărunți ai bătrânilor lor... Dar tu rîdeași de laudele sălbaticilor, că vulturii aveau

aripi și cângi tari... când cătai la dînșii ei piereaă, precum piere un nor de grauri când vulturul se leagăna prin vėsduh... greu era de a rēpune pe ficiorii tēi. Fie-care om era slobod și plătia cât o sută de oameni, căci se lupta pentru dānsul... slobozenia însutește puterea... numai cei mișei și cei rēi țin cu streini și cu apāsătorii...

22

Vēntul de la miază-noapte bate cu furie... Cerul se întunecă... pāmîntul se cutremură... în patru unghiuri ale lumii se vēd înălțându-se stālpi de flacără învāluită în nori de fum... se aud armāsarii nechezând, turmele mugind, sgomote de care și o larmă îngrozitoare de glasuri de tot felul, limbele se amestecă și oamenii nu se mai pot înțelege... popoarele se grāmădesc și se îndeasă unele peste altele... d'abia urma unora de pe pāmēt s'aū șters, altele aū nāvălit în

locul lor... pare că ziua de apoi a lumii ar fi fost... scârșniri din dinți, gemete și țipete de moarte se măi aud, noroadele dau năvală peste noroade și oamenii peste oameni... pustiirea pășește înainte și în urma lor... dreptatea stă în jaf... legea în sabie, noaptea cu besnele sale a cotropit omenirea... sângele curge pîraie... focul mistuește ce scapă din sabie... și moartea seceră pămîntul... întunecimea se îndeasă și măi mult.. tot neamul omenesc se frămîntă și se sdruncinează... urgia Domnului... dreptatea dumnezeiască trece pe pămînt pustiud !...

23

Viscolul siluirii se întinde și măi mult și jaful se întocmește... cei măi voinici dintre voinici vor să supue și pe soții lor și pe cei măi slabi.. sângele curge mereu... sabia domnește în acea vreme... setea de a stăpâni cuprinde pe oameni... Domnii

și boerii neamurilor se ridică ca niște uriași și caută a sdruncina popoarele.. o luptă mare și îndelungată se începe între om și om, popor și popor, și între popoare cu căpeteniile lor cele hrăpitoare... oamenii de război se unesc toți din toate părțile între sine... slobozenia se învinge... pustiirea se întinde peste tot locul!

24

Din această frământare a popoarelor se naște o fiară... *Robia*.

25

Inimă și tărie sufletelor bărbate!... temelie dreptului și a slobozeniei nu pier în veci... în orî-ce inimă rămîne un gând ascuns, un loc unde sămînța bună încolțește... popoarele își perd sfaturile și rătăcesc din calea dreaptă, sau adorm în durere, dar nu pier.

Lumea răvășită se întocmește iarăși, dar cu încetul și cu durere mare;

neamurile trec prin ispite și cercări, până ce intră priceperea într'însele și se înțeleg, așa și ferul numai prin foc se îmlădie, se netezește și se face strălucitor.

26

Se zice în carte, că Domnul pe cei fără de lege când voiește a-'i prăpădi îi orbește și le însuflă cugete nebune și neînțelepte de mândrie... Domnii și boerii neamurilor ziseră între dînșii: să nu lăsăm popoarele noastre în odihnă, căci odihna deșteaptă gândirea și gândirea mână la faptă... să ridicăm stavile, să semănăm zavistia și ura, și să însuflăm lăcomia cuprinselor și a prăzilor, și să împingem neamurile unele asupra altora, ca ast-fel să întindem domnirea și puterea noastră... și neamurile se dușmăniră și se pizmuiră între dînsele luptându-se mereu ca să slăbească pe cele mai tari, ca să înghită pe cele mai slabe nu spre folosul lor, ci spre

folosul asupraitorilor pământului... astfel popoarele se făcură părtaşe la nelegiuirile şi nedumnezeirea căpeteniilor lor, sleiră sângele şi topiră carnea de pe oasele lor în luptă, până când rănite şi sângerate şi dându-şi sufletul, cunoscură în sfârşit rătăcirea lor, şi cum-că toate limbile pământului sunt surori şi fiice iubite ale Domnului... şi vremea neînţelegerii trecu!

27

Neamurile toate s'aŭ cunoscut între sine... limbile toate s'aŭ îmbrăţişat... Numai pe tine ţară de jertfă, pământ de sânge şi de durere nu te cunosc... mare Ńi-a fost fala... dar amară îŃi este restignirea... Doamne depărtează paharul!..

28

În mijlocul viscolului ce făceaŃi tu, pământ desmoştenit? Pământul ce acoperea cenuşa strămoşilor era fră-

mîntat de lavă... vârtejul furtunos învăluia câmpia... talasurile aceluï ocean fără margini de neamuri prăvălindu-se din toate părțile lumei spinteca cu durere coastele tale... Mumă fără copii, feciorii tăi rătăciți în vijelia omenească pribegeau în toate laturile ducênd cu dînșii numai limba și dorul tîu... moșia e cel mai d'întîiu și cel mai de apoi, cuvînt al omului, într'însa se cuprind toate bucuriile... simțirea ei se naște o-dată cu noi și e nemărginită și vecinică ca și Dumnezeu... Patria e aducerea aminte a ȝilelor copilăriei... coliba părinteză cu copaciul cel mare din pragul ușii, dragostea mamei... plăznuirile inimii noastre... locul unde am iubit și am fost iubiți... câinele care se juca cu noi, sunetul clopotului bisericeii satului ce ne vestește ȝilele frumoase de sêrbătoare... sbierătul turmelor cînd se întorceau în amurgul serii de la pășune... fumul vetrii ce ne-au încălȝit în leagăn înălțându-se în aer... barza de pe streășină ce caută duios pe câmpie...

și aerul care nicăerea nu e mai dulce !...

Și sub cortul pribegiei, bătrânii diceau copiilor... colo... în vale... colo... departe... mai departe... unde soarele se vede așa de frumos... unde câmpiile sunt strălucite și pârâiele răcoase... unde cerul e dulce, unde pământul e roditor și firele sunt albe... copii, acolo e țara !... și la aceste cuvinte voinicii prindeau armele... pruncii tresăriau în leagăne... femeile cântau patria depărtată și durerea pribegiei... cei slabi se îmbărbătau... și tu erai mândră atunci, o, țară nemângăiată !... feciorii tăi erau un neam bărbat... numele tău era vestit noroadelor... rășboinicii tăi erau viteji vitejilor... dragostea moșiei întărea ca o șea de oțel latele lor piepturi și brațele lor erau tari... câți căutau la tine te pizmuiau, și dușmanii tăi înșiși îți dau laudă... când din nori sforăind și din ochi scânteind taurul clătina carnea, groaza se răspândia în toate laturile !...

Lupta întărește pe cel slab, și primejdia mărește pe cel tare... tot bunul are nevoile sale. Ghimpul se ascunde sub floare... așa și slobozenia mulți vrăjmași are... pentru că este partea cea mai frumoasă, cea mai roditoare din moștenirea părintească. Nu aurul este bogăția neamurilor, nu neavutul este sărăcia oamenilor. — Avuțiile de aur, sunt peritoare, sărăcia harnică e o bogăție ce nu se răpește; munca e bogăție vecinică.

Noi săracii de legi, ca să păstrăm moștenirea aceasta, sau ca să o luăm înapoi când ni s'a răpit, trebuie: o mare stăruință și privighere, jertfe necurmăte și o unire strânsă între oamenii din același sânge... ast-fel cu toți să stea pentru unul și unul pentru toți.

Maî odihneşte-te pământ al luptelor!... precum muncitorul stă de răsuflă. Fruntea ta e plină de sudoare și de pulberea bătăliei... maî răsuflă puțin... căci ai dușmani mulți la număr... și soarta ta e o luptă necurmată.

Fost-a multe veacuri volnică ca pasărea văduhului, până când o seminție iubitoare de cuprinderi rîvni după patria fecioară a slobozeniei, vulturul legioanelor sdrobise lumea în ghiarele sale... ca să te poată cuprinde în brațe, fu silit a te lua de soție!... seminția pustiei cu seminția ce năvălise peste dânsa s'aũ amestecat... acum slobozenia maî bărbată are arc și sabie spre apărare... Ascute-ți sabia ca fulgerul și încoardă-ți arcul, o, țara mea!... Dușmanul se gătește și tu ești streaja lumii... lumea te-a părăsit și s'a sculat asupra-ți: no-roadele s'aũ legat între ele, pentru a te batjocori și a stinge dintre no-

roade pomenirea ta... o patria mea
jertfește-te!

32

Grăbește a măi prinde putere... iată
se măi apropie o furtună... De abia
vijelia omenească se măi potoli și o
întunericime cât un grăunte se ză-
rește despre răsărit... De ce merge
măi crește... și ca un nor se îndeasă
și se întinde... Cerul se întunecă, vis-
colul izbucnește... norul se varsă pe
pămînt ca un rîu întăritat, și ca o
mare fără margine înghite și îneacă
tot ce 'i iese înainte... spaima a cu-
prins toate neamurile... slobodenia și
legea popoarelor se sdruncina... potop
de sânge este... pămîntul se umple
de dărămături... răsboinicii o iaū la
fugă... voinicii sunt cuprinși de frică...
semi-luna strălucește.

33

Pentru-ce salti, Dunăre bătrână !...
un biruitor îndrăsneț venit-a oare ca

în Țilele strămoșilor să calce cu amândouă picioarele pe amândouă malurile tale?... legioanele înviat-au și mai viu să întemeieze de a doua oară patria?... apele tale se umflă, sar în sus și vâjje îngroșite... nu... un turban se vede pe mal... armăsarii anadolului nechează sărind în două picioare de nerăbdare... pala pustiește Țermul din dreapta... popoarele de la miază-zi la miază-noapte, de la răsărit la apus pleacă capul lor săbiei și se leapădă de legea părinților lor ca să-și scape viața, și cred coranului... Mahomet ia locul lui Cristos... sabia și coranul duc robia după dânsese !..

34

Pe rîuri plutesc dărîmăturile palatelor și a bisericilor... cu sîngele se scurge rîmășița neatârării a douăzeci de popoare... valurile isbesc spumegând valurile și spuma lor e sîngerată. Pe luciul Dunării merge și se întoarce, se afundă și se ridică un

iatagan scânteetor... și valul înfiorat
asvârle pe țermurile înspăimântate
pe feciorii poporului... Alah! strigă
ei... aici e pământul făgăduit celor
credincioși !...

35

Dacă dușmanul vostru va cere le-
găminte rușinoase de la voi, atunci
mai bine muriți prin sabia lui, de cât
să fiți privitori împilării și ticăloșiei
țării voastre!.. Domnul părinților voștri
însă se va îndura de lacrămile slugilor
sale și va ridica dintre voi pe cine-va
carele va așeza iară-și pe urmașii
voștri în volnicia și puterea de mai
'nainte.

36

Pustiirea se întinde pe câmpii, co-
drii clocotesc de o fășiere duiosă...
pe coastele dealurilor se ved numai
sate arse și turme de femeî rătăcind
cu pruncii la țîță... o țara mea, unde
sunt acum voinicii tăi cei cu inima

vitează și cu brațul tare?.. N'aud ei răcnetul tău... vaetele femeilor... plînsorile copiilor... rugele fecioarelor?.. Leiî făcutu-s'aũ mieî?.. Paloșele crunte ruginitu-s'aũ în mâinele răsboinicilor tăi?... și femeile ziceaũ : vai nouă... vai !.. bărbații și-aũ prăpădit inima... moștenirea copiilor noștri o să cadă în prada vrăjmașilor... și copiii vor ajunge robiî lor... și ei se vor purta cu dînșii sërmanii ca stăpânul cel rău cu câinele seũ... și vom rămâne de rîsul și de batjocura neamurilor... și mumele ziceaũ la fecioriî lor : cel ce fuge dinnaintea dușmanului este mișel... și mișeiî nu sunt din sîngele nostru... duceți-vă de muriți mai bine slobozi de cât să trăiți în robie și ocară !

Vâjje crivățul... se clatină pămîntul... răsună buciumele... oamenii se isbesc cu oameni... zalele cu fierul... piepturile cu oțelul... vitejiî cad morți

în țărână... sîngele desfundă pămîntul... leșuri plutesc pe rîuri... pârjolul se învârtește în toate părțile! Strigările luptătorilor și clăncăirea paloșelor încrucișându-se răsună cu tunet... ce te-ai făcut mare vizir?.. unde-ți sunt voinicii pașă cu trei tuiuri? Vîntul împotrivirii sfărîmă zăbalele armăsarilor tăi... năvala se trase înapoi spăimîntată de piepturile goale ale vitejilor!...

Cine fuge colo în vale cu frîul descins... cu turbanul desfăcut... cu pala zdrobită?.. Sultanul cel fălos... Sultanul groaznicul!.. Fugă... și erai împăratul împăraților... numele tău îngrozia mai mult de cât o oștire... Pașii tremurau când te vedeau trecînd... Unde sunt cetele cele numeroase ca și țările tale, ostașii tăi mai mulți la număr de cât stelele cerului, trăsnetul pică din mâinele tale... numele tău nebiruit pieri... Fugă... și în goana fugei, căpitanii tăi nu mai cunosc pe voinicul înfricoșător ce încura armăsarul înaintea bătăliei.

Caută în urmă, vezi-ți comorile prădate... Haremul pângărit... caii nechezând în câmpie fără călăreți... câte mume te vor blestema, o, Sultane fulgere!.. Credincioșii prorocului zac neîngropați pe câmpuri... Dumnezeu s'a fost îndurat de lacrimile slugilor sale, și a ridicat pe acela ce le-a așezat iarăși în volnicia și puterea de mai 'nainte.

38

Ești frumoasă, ești avuțită... o țeara mea... ai copii mulți la număr care te iubesc.... ai cartea de vitejie a trecutului și viitorul înaintea ta... pentru-ce curg lacrămile tale ?

38

Tresari, pare că trece pe zare năluca văilor... inima ți-se frământă cu iuțeală... cetit-ai în cartea ursitei, ori că îngerul pieirei ți s'a năzărit ?....

40

Pentru-ce stai înmărmurită o, țeară română? nu-ți mai aduci aminte de zilele cele vechi?... trăsnetul se sdrobia în mâinile celor nebiruiți... turbanul se rostogolea în țărână... streinul fugia ca de moarte când vedea amenințătorul tău steag, un semn de dreptate, putere și slobozenie... Turcul cuprins de spaimă, alerga să se ascundă între cadâne în harem.... și Tătarul în fuga calului o lua îndărăpt drumul pustiei!

41

Sub poalele unui munte se întinde o câmpie mare, și un soare strălucitor lumina acea câmpie... Doi inși se preumblău printr'însa... stău ades în loc... și apoi porniaŭ mai departe... precum spicurile în vremea secerii zac unele peste altele, și oase peste oase de morți acoperia pământul... petice sfâșiate și acățate de prăjina

lor plecată, de abia se mai mișcău de vîntul ce dogoria... un nor de corbî fâlfâia pe de-asupra croncăind, vulturî mari se învârtejiau în văzduh și apoi de odată se asvîrliau cu iuțea peste oasele înălbite... nici o locuință nu se zăria în acea vale a morții... ici colea movile semănate fără rînd încrețeau ca niște valuri luciul câmpiei... și pe fie-care din acele movilî erau câte un semn deosebit... pe una o cruce roșie plecată, pe alta un turban sîngerat cu semi-luna înfiptă pe dînsul... mai departe o sulită tătărească sfărmată... și acolo stau mormane grămădite după seminții și lege, oasele neamurilor care se întâmpinară pe acest câmp de bătae... fie-care la un loc ca un semn de izbîndă pomenitoare... La marginea câmpiei era o pădure, iar din fundul pădurii se aușia o fâșiere neînțeleasă... o plîngere ce semăna cu vaetele sufletelor chinuite... Copaciî erau împeștrițați cu frunze felurite, pline de o rouă roșie... și în

vârful unui stejar bătrân un vultur alb fâlfâia și scutura din aripă... și la fie-care din acele mormane cei doi oameni îngenunchiau și diceau împreună.. «Fală și mărire ție, țara noastră, bine cuvîntată și cuvîntătoare de D-zeu... feciorii Hunilor s'aû încumentat să te supue... și tu ai fost peștera ciolanelor lor... potopul Asiei a avut să înghită lumea... și tu ai fost stavila lumii... un neam de viteji aû râvnit la turmele tale și la grînele aurite ale holdelor tale... și tu ai legat pe viteji doi câte doi... și ai arat cu dânșii țarina... și aû semănat cu sângele și cu sudoarea lor dumbrava roșie, pădurea sângelui!

42

Cum de te-ai vestejit floare a falei și-a slobođirei?... Intr'o ți vruseși tă te odihnești ca omul obosit de muncă... și feciorii tăi cei vicleni făcură sfat între dânșii... cugetul nedreptății și al domniei intră în su-

sfletul lor... și râvniră la armele și a-
vuția fraților lor... Zavistia semăna
semînța gâlcevelor și a împerecheri-
lor din casă... feciorii tăi te mușcară
la inimă, o țara mea, și îți făcură
rana mare... străinul puse piciorul
pe pieptul tău ca să te înădușe... și
dete în mâinile voinicilor tăi furca
în locul paloșului de odinioară..... și
tu, o, mușcată, te lăsași de bună voe
în mâna celor ce nu putuse a te
birui!....

43

În șesurile tale dușmanii corturile
și-au întins... mândria numelui tău au
căzut precum cade de pe deal ste-
jarul cel îmbătrânit, și nu-ți lăsară
de a răsufila fără numai atâta aer
precât se îndurară ei... Domniile și
boeriile tale îngenunchiară înaintea
lor.

44

Erași un trup cu viață; și ai ajuns
umbra morții... rășboinicii tăi s'au

făcut mueri, boerii tîi robî ai duşmanilor, şi steagul tîu peri dintre steagurile neamurilor!...

Pentru-ce te frămîntî oare? Iţi este dor de vremea veche... vr'o rază din fala trecută venit'au să lumineze fruntea ta?... Nu, ci frămîntarea e de durere!...

45

Mândră şi vitează erai în bătălie, o ţară română.. cu greu şi cu anevoe era a te birui... Ca să-ţi sugă sîngele, feciorii tîi cei blestemaţi te deteră în prada duşmanului. Neamurile ce pizmuiau puterea ta şi numele tîu cel falnic se legară între ele şi ziseră: hai să sdrobim acest cuib de voinicie... ele te orbiră de ură şi de zavistie, puterea ta se toci, pilită de trupul tîu însuşi... urieşii se aruncară asupra trupului tîu, şi îl tăiară în bucăţi, şi împărţiră între sine ca pe nişte turme pe feciorii tîi: «şi aruncat-aū la sorţi hainele lui Cristos» zice psaltirea.

46

Mult mai înainte păgânul zisese: Ca să sdrobesc acest trup ce mă îngrozește și când nu se mișcă, să dau drumul asupra-î nemernicilor mei... și venetici, lepădați de Domnul, ca un nor de lăcuste trecură mările și se asvârliră peste tine, o, pamânt al grelelor dureri și supseră sângele măduvei tale! ei aruncară pe copiii tăi în besnele întunericului... și numele lor peri cu tine... Erai slobodă.. și te puseră în obești... erai avută... și se îmbuibară de carnea ta ca niște lupi flămânzi... erai vitează... și înfipseră mișeliea în inima ta... erai vrednică și lăudată... și ajunseși defăimată... erai curată... și te pângăriră cu tâlhăria și nelegiuirea!

47

Sângele feciorilor tăi s'a stricat, și inima lor a putrezit... când erai tare, erau și ei mândrii de tine...

dar de când s'aũ amestecat cu cei mișei și cu cei vicleni, s'aũ făcut și ei vicleni și mișei !..

48

Tu ești ca corabia fără cârmă bătută de furtună... și vâslașii cei răi cari și-aũ însușit de a fi cârmaci te duc dintr'o nevoie într'alta și mai mare, din fără de lege în fără de lege, din păcătuire în păcătuire.... că sunt orbî de strîmbătate.... iarba se usucă pe unde călcăm... înțelepciunea noastră e minciuna... istețimea noastră jefuirea.... faptele noastre, faptele iadului... I am supus în robie pe frații noștri, am robit clăciî sângele nostru; și am ofilit fruntea ta... stins-am candela cu suflarea noastră de fără de lege... ce vei zice ? o, țară de necazuri, R a h e l ă nemângăiată... când îi grăi ?.. ce vei face când va veni ziua dreptății și a curățirii ?

Jalnic e cântecul tău, Româncă copilă !... Ce zici? Ienicerii trecut-au Dunărea?.. Tătarul pustiitor împrăștie oare spaima dealungul țării?.... Leahul călăreț venit-aă să-și izbândească de răsboaiele pierdute și Ungurul să-și adune oasele risipite ale ostașilor săi?... Logodnicul cins-aă paloșul strămoșesc? Cântă-ți cântecul..

Doină și iar doină !... cântecul meu e versul de moarte al poporului la șezătoarea priveghiului¹⁾... pământul îi e de lipsă... și aerul îl îneacă... văzut-am flăcăii scuturându-și pletele... și fruntea lor a se încreți fără vreme... florile de pe capul copilelor a se vesteji... și poporul căutând în beție uitarea necazurilor... Trist e cântecul în sărbătorile satului: «Bi-

¹⁾ Veghiere funebră.

rul e greu, podoaba e grea!»... Bătrânii își ascund ochii plini de lacrimi, bărbații sunt obidiți... Cântecile se sfârșesc în blestemuri... și copiii căinează¹⁾ nasterea lor. Poporul e stâlpul țării... Fie-care părticică de pământ e vopsită de sângele lui... și într'o zi ni s'a zis: Muncește, Române, de dimineață pînă în seară... și rodul muncei nu va fi al tău!... și tu vei trăi vecinic robind... trupul și sufletul tău vor fi străini pe pământul înrodit de tine... vei plăti aerul ce răsufli... vei plăti soarele ce te încălzește și locul unde zac oasele mamei tale, vei plăti dreptul să crești vaca ce hrănește pe copiii tăi și boul ce-ți ajută la muncă... trupul tău se va gârbovi sub bătae și partea ta în lume va fi ocară! Veneticii zisu-ne-aū în limba lor: Al nostru e pământul și acei ce locuesc pe dânsul... ale noastre câmpurile... ale noastre dealurile... ale noastre cătunele, sate și târgurile, colibe și

¹⁾ Plîng.

curțile, toată mișcarea și toată suflarea !.. Tu ai fost puternic și viteaz în luptă... dar puterile tale s'aũ tocit de sărăcie și de stricăciune... și noi am cules rodul vitejiei tale... vor veni feciori cu mângăeri mincinoase de ți-or povesti că ești și tu un popor... noi suntem păstori... tu ești turma chinurilor... toți își bat joc de viața, munca și sărăcia ta, și slugile calcă peste trupul tău... Cei ce zic că sunt aleșii tăi, cresc în mărire și avuții, și ție-ți este frig și copiilor tăi le este foame ! Ei fac legi, dar nu pentru dênșii, ci pentru împovă-rarea ta !»... Doina și iar doina !... Suntem pribegi în coliba părintească și străini în pământul rescumpărat cu sângele nostru !... Dar în câmpie crește, și pe un deal iarăși crește, o floare pentru popoarele chinuite... Nădejdea !

Era odinioară un neam de frați născuți tot dintr'o mumă și dintr'un

tată... și veni acel neam într'o țară lată și mănoasă pe căile cerului de se pomenește și astă-zî... și frații se iubiau între sine și creșteau în avuție și fericire... turme nenumărate ca stelele pășeau în câmpii întinse... vecinii și hoții pizmuiau unirea, puterea și bogăția lor, dar le era teamă de dînșii, căci bărbăția lor îi îngrozea... și ast-fel acești frați trăiau fericiți, și copiii lor în moștenirea cea mare rămasă de la părinții lor... Când vr'o nevoe venea dintr'o parte, ei alergau cu toții într'acolo... Cădeau cu toți împreună când vijelia mare îi doboră, dar se ridicau iară-și cu toții împreună și isbândeau... ast-fel se pleacă și se ridică la timp de viscol vârfurile codrilor.

După ce trăiră într'acest chip vreme multă, nepoții lor ziseră într'o zi între dînșii: Pentru ce să mai trăim amestecați unii cu alții, mai bine să împărțim moștenirea părintească, și fie-care să ia partea sa... Atuncia traseră cu funia și-și împărțiră moșia în mai

multe părți una la miază-zi, alta la apus și alta la miază-noapte... săpară șanțuri și puseră râurile și munții hotare între dênșii... și de atuncea frații nu se mai puteau vedea între ei... și vecinii se umplură de bucurie... Nu trecu mult, și fie-care ședând închis în moșia sa, ajunge că copiii din aceiași părinți uitară de tot unii de alții, și de și vorbeau tot o limbă, dar nu se mai înțelegeau... și când unele din ramurile aceluî neam se stingeau de pe fața pământului înecate de vecini, cei-l'alți frați nu simțeau nici o durere... căci acum erau străini și dușmani între dênșii, și se ridicau cu dușmanii împotriva sîngelui lor!

Și aceste neamuri care încă se numesc între sine Români, în ochii celor-l'alte popoare sunt numai seminții rătăcite, al căror isvor s'au stins din ținerea minte a oamenilor!...

Domnul Dumnezeuul părinților noștri, înduratu-s'au de lacrămile tale,

țară română?... Nu ești în destul de smerită, în destul de chinuită, îndes-
tul de sfîșiată?.. Văduvă de feciorii
cei viteji, plângi fără încetare pe
mormintele lor, precum plâng și se
jelesc femeile despletite pe sicriul
mut al soților :

53

Neamurile auđiră țipătul chinurii
tale... pămîntul se mișcă... Dumnezeu
numai să nu-l fi auđit?..... Resbună-
torul prevestit nu s'a născut oare?

54

Care e mai mândră de cât tine în-
tre toate țerile semăcate de Domnul
pe pămînt? Care alta se împodobește
în zilele de vară cu flori mai fru-
moase, cu grăme mai bogate?

55

Deșteaptă-te, pămînt român! Biru-
ește-ți durerea... E vreme să ieși din

amortire, semănție a domnitorilor lumii! Aștepți oare spre a învia ca strămoșii să se scoale din morminte?..... Intr'adevăr ei s'aũ sculat și tu nu i-ai auzit... Cinge-ți coapsa ta, caută și ascultă... ziua dreptății se apropie.. toate popoarele s'aũ mișcat..... căci furtuna mîntuirii a început.... veđi! cu cât mai mult plecĩ capul, cu atãta ceĩ nelegiuiți își bat joc de tine și sug sãngele tãu... Din dreapta și din stãnga piticii și uriașii rãvnesc la tine orĩ cât de slabã și sdruncinată ești.

56

Sfârșitul ispitelor s'a apropiat..... căci vremea trece iute..... și semne s'aũ arãtat pe cer..... și blestemul a covîrșit mãsura... oamenii sãngiurilor țĩ-aũ mistuit inima și plãmâni..... Ei înãlțarã trufia lor pe tãlhãrie, avuția lor pe foametea ta... mãrirea lor pe sdrențele tale... puterea și strãlucirea lor pe sãngele ce ai vãrsat într'o

sută de bătaii, unde părinții lor nu se aflară!... Ține minte numele lor, o! țară a grelelor dureri, și numele străinului.

57

Aurică copiliță cântă frunză verde, cântă floarea câmpului, cântă floarea muntelui, cântă nădejdea... nădejdea e glasul Domnului! Norocul trebuie să se ispășească și să se curețe de păcatele sale, și prin ispitele suferinții numai se curăță noroadele... cele ce am făcut în vremea trecută nu sunt ispite... căci dacă ne-am luptat și am fost viteji, rodul luptei și al vitejieii, ne-a fost voinicia și numele nostru... ispitele sunt strâmbătatea judecătorilor... despuiarea și mișelia, minciuna și lăcomia, sărăcenia și impilarea Domnilor și a boerilor... cumpăna nepotrivită a dreptății... uciderea prea slăvită... robirea pentru unii și desfrîul pentru alții... toate acele fapte grozave, pentru care s'aũ cotro-

pit Sodoma și Gomora, orașe și țări urgisite de Domnul Dumnezeu pentru blestemăția lor!.. Toate aceste ispitele-aî cercat, pământul român.... Paharul fără de legii s'a umplut peste margine și palaturile de strîmbătate se prăvălesc surpate de blestemul norodului! Făptuitorii de tîlhării se înspăimântă însuși de faptele lor!... Domnul și-a întors cu scârbă fața de la dînșii și îngerii s'a îndepărtat cu groază de ei... ești searbădă și slăbăno-gită... ai suferit toate.., o! țară de chinuri!... Ridică-ți capul strivit și caută de veđi.... semne s'aú arătat pe cer.... furtuna mântuirii a început!...

Să nu ne scârbim de vremea trecută când bătrânii povestesc bătăliile cele uriașe, și ne arată dărâmturile cetăților; când ne spun lupta, sgomotul, sângele vărsat și câmpiile acoperite de morți, ciurma și bătaia focului, foametea și răsboiul, și pe

câmpiile pârjolite cetele tătărești, târînd în fuga mare, legați de cozile cailor, pe femei, pe copii, și bătrâni!... Era putere, vitejie și jertfe... cei ce făceau faptele mari aveau o moșie... și erau umărul drept al moșiei. Și ridicau stâlpi de locuință, și țara era o țară de fală și zidul cel tare al credinței!...

59

Orașele s'au întemeiat din nou, dărămăturile turnurilor și ale curților nu se mai ved... alte curți și alte turnuri s'au înățat în locul lor... copiii robiți întorsu-s'au iarăși... dar oamenii sânghiurilor nu-și dete înapoi volnicia... pământ al grelelor dureri!.. Și copiilor tăi le-a rămas robia... Pe câmpul de bătae se ved oamenii cu brațele goale, cu pepturile desvelite svârlindu-se peste ascuțitul paloșelor... și în locul orî căruî om ce cade, în locul orî căruî pept ce se despică, alt pept și alt om se pune în rând...

carnea tocește ferul.... bătrânii robiți
cântă... femeile blestemă pe cei mi-
șei... Dar orașele cele nouă ale tale,
o țară română, nu se mai aude de vi-
tejie... ci de lăcomie și nedreptate!...
Pe câmpiile tale și pe drumuri trec
fețe serbede și veștede fluerând doine
dureroase!

60

Viscolul pustiirii a suflat pe acest
pământ..... sângele părinților în vi-
nele strâmte ale strănepoților a secat!

61

Viforoase erau vremurile cele vechi..
dar oamenii să născău tari!..... Pă-
mântul era acoperit de dărămături și
de trupuri moarte... dar din acele
câmpii ce fumegaū de pârjol și de
măcel, se înălțau strigăte de biruinți
și de slobozenie... Ticăloșia și moartea
sunt și acum... dar unde sunt slobo-
denia și biruința... și strigătele ce se

Înaltă sunt numai ale durerii!.. ce ar fi ajuns pământul acesta dacă strămoșii noștri ar fi dormitat și ei?...

62

Deșteaptă-te, pământ român! Birue-ți durerea, e vremea să ieși din amărțire, o seminție a domnitorilor lumii!... aștepți oare spre a învia ca strămoșii să se scoale din morminte?... într'adevăr, întra'adevăr ei s'aũ sculat și tu nu i-ai văduț... Ei aũ grăit, și tu nu i-ai auđit... Cinge-ți copsa ta, caută și ascultă... Ziua dreptății se apropie... toate popoarele s'aũ mișcat..... Căci furtuna mântuirii a început!...

63

Nu ți s'a ȃis oare prin gura mucenicilor tȃi: «Și domnul părinților voștri se va îndura de lacrimile slugilor sale, și va scula pe unul dintre voi, care va așeȃa pe urmașii voștri iarăși în volnicia și puterea lor de mai înainte».

64

Deci timpul sosit-a... semne s'a
ivit pe cer... pământul s'a clătinat
de bucurie... blestemul înfricoșat s'a
auzit despre apus... și toate popoa-
rele s'a deșteptat.

65

Cinge-ți coapsa, țară română..... și
îți întărește inima... miază-noapte și
miază-zi, apusul și răsăritul lumina
și întunericul, cugetul desbrăcător și
dreptatea s'a luat la luptă..... Urlă
vijelia de pe urmă.... duhul Domnu-
lui trece pe pământ!.....

DIN
BIBLIOTECA POPULARA
„MINERVA”

Apare în continuă nu-
mere noi

—♦—
De vândare la toate Librăriile
din țară

TIPARUL

Institutului de Arte Grafice și editură „MINERVA“

SOCIETATE ANONIMĂ

BUCURESCI

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

In Editura Institutului de arte grafice MINERVA

Au apărut:

Între Capșa și Palat

— Impresiile unui trecător —

DE

==== D. R. ROSETTI (Max) ====

Un elegant volum de 224 pagini

Prețul 2 lei.

POVESTIRI

DE

==== MIHAIL SADOVEANU ====

Un elegant volum de 300 pagini

Prețul 2 lei.

☞ De vânzare la toate libră-
riile din țară ☜

